СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 85. Джерзі Сіти, Н. Дж., середа, 13-го квітня 1938. No. 85. Jersey City, N. J., Wednesday, April 13, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": Bergen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: Bergen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ҐАРНЕР ПРОТИ РУЗВЕЛТА

ВАШИНҐТОН. — Заступник президента, а заразом предсідник конґресу, Ґарнер, мав з президентом Рузвелтом нараду, в часі якої гостро виступив проти плянованих президентом витрат державних грошей. Ґарнер просто сказав, що коли президент далі буде так щедро витрачувати державні гроші, стягнені шляхом податків і позичок, то він тим доведе край до руїни. На основі останніх обчислень президент домагається від конґресу на черговий рік пять біліонів долярів на боротьбу з безробіттям. Ґарнер сказав, що президент буде мати з того приводу велику опозицію в конґресі, а також зазначив, що можливо конґрес, ухваливши певну суму на безробіття, заразом ухвалить, щоб хтось інший заряджував тими грішми, а не президент.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ПОДАЄ ПЛЯН НА ЕКОНОМІЧНЕ ОЗДОРОВЛЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ню Йорку, Ля Ґвардія, виголосив через радіо промову, в якій подав плян, як зарадити нинішній економічній депресії. Він казав, що американський уряд повинен занятися тим, щоб відзискати назад полудనево-американські ринки збуту для американського промислу. Ті ринки збуту захопили диктаторські краї, в першій мірі Німеччина. Ті ринки американський уряд міг би здобути при помочі домпінґу, себто продажу продуктів нижче їх вирібної ціни. Кошти цього домпінґу покривав би уряд. Зате уряд зискав би на виплатах безробітним, бо внаслідок того домпінґу пішлиб фабрики в рук і почавсяб добрий бизнес.

ҐВІТНЕЙ ДІСТАВ 5 ДО 10 РОКІВ ТЮРМИ.

НЮ ЙОРК. — Відомий нюйорський фінансіст, свого часу президент нюйорського „стак ексченджу", Ричард Ґвітней, за спроневірення чужих фондів, зложених під його опіку, дістав пять до десять років тюрми. В часі процесу він не старався дуже себе оборонити і казав, що хоче приняти таку кару, яку заслужив. Він також у ніякому разі не хотів допустити, щоб його родина була вмішана в той процес. Його рідний брат конче хотів його ратувати, та Ґвітней відмовився, кажучи, що він сам завинив і сам приймe кару. По засуді його перевезено до тюрми Синг Синг. Адвокат просив суддю, щоб позволив його перетраспортувати самого, а не вкупі з іншими злочинцями. Але суддя спротивився сам Ґвітней, який сказав, що не хоче для себе ніякої ласки.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ВАҐНЕРА НА НЮЙОРСЬКОГО ҐУБЕРНАТОРА.

НЮ ЙОРК. — Серед кругів Демократичної Партії сенатор Ваґнер здобуває чимраз ширше попертя на кандидата на ґубернатора нюйорського стейту в наступних виборах. Кажуть, що проти нього не буде виступати Тамані Гол, бо він сам є членом тої організації. Також не буде мати нічого проти нього Партія Праці; і президент Рузвелт погодиться на нього. Сенатор Ваґнер зможе погодити всі демократичні групи, що нині є розсварені, і здобути знов для Демократичної Партії перемогу.

РОЗЛАМ МІЖ ЮНІЯМИ.

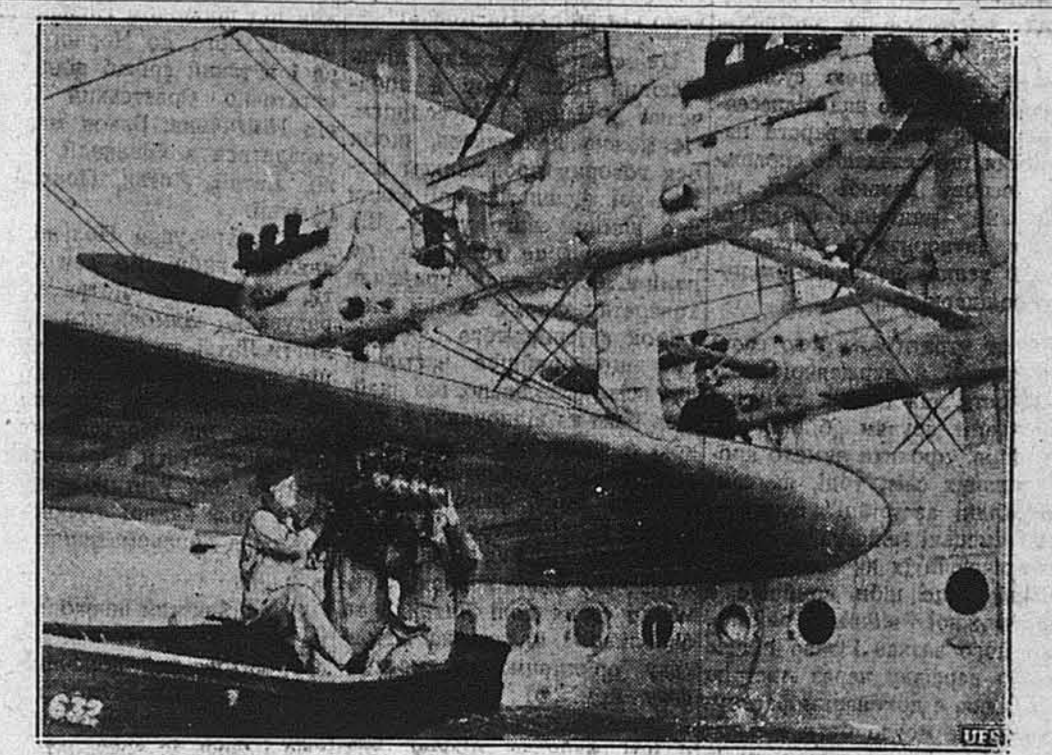
НЮ ЙОРК. — Предсідник юнії жіночих кравців, Дубінський, заявив, що його юнія, яка має чверть міліона членів, не згодиться на те, щоб з Комітету Промислової Орґанізації творити якусь сталу організацію і в той спосіб на стало відколюватися від Американської Федерації Праці. Дубінський гостро критикував Джана Луїса, предсідника К.О.П., і приписував йому вину за розлам у робітничих юніях. Вкінці він заявив, що коли К.О.П. на стало відколовся від А. Ф. П., то його юнія, яка дотепер є членом К.О.П., відступить від К.О.П. і буде якийсь час сама, а потім приступить назад до А. Ф. П.

ПРИЧИНИ РІЖНИХ НЕДУГ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Вилйем Голден, професор природничих наук, повернувся недавно з бразилійських нетрів, у яких робив досліди над звіринним світом, а також над автохтонними мешканцями, що живуть іще в дикому стані. Голден сказав, що ті мішканці є зовсім здорові, хоч про медицину і гігієну вони не знають майже нічого. Досліди в тому напрямку привели Голдена до переконання, що багато недуг, на які хоріють цивілізовані люди, мають свої причини в душевному напруженні, в журбі, непевності, чуттєвому неспокою.

СКАРЖИТЬ РІДНУ МАМУ ЗА ГРОШІ.

ГОЛІВУД (Каліфорнія). — Фільмовий артист Джекі Куґен заскаржив свою маму за те, що вона сколектувала в часі його дитячої фільмової каріери чотири міліони долярів, а тепер не хоче йому тих грошей віддати, хоч він тепер не заробляє стільки, що тоді, коли був дитиною. Джекі Куґен не винуе за це багато матір, тільки свого вітчима.

АНГЛІЙСЬКІ ЗБРОЄННЯ.

Англійські авіятори причіпають бомби під велитенський воєнний літак. Сцену знято підчас останніх маневрів англійської летничої сили й англійської фльоти, підчас котрих „ворог", що представляв нібито якусь країну з північної Африки, „атакував" остров Вайт.

ХОЧУТЬ УСУВАТИ СТАРИХ СВЯЩЕНИКІВ.

Деякі презбитеріянські круги в Ню Йорку є того переконання, що священики, осягнувши 70 літ, повинні невідклично уступати. На надходячих нарадах презбитеріянської церкви вони поставлять формальний внесок, на основі якого усувалиб усіх священиків, що мають більше як 70 літ.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА.

У Стрільбичах, пов. Самбір, у хаті Андрія Блажка вибухла пожежа, що внаслідок сильного вітру перекинулась на сусідні будинки. За нецілої пів години стануло в вогні 18 хат. Зовсім згоріло 16 хат вартости приблизно 20 тис. зл. Пожежа вибухла була в год. 20:45, а зльокалізувала її щойно в год. 24 вогнева сторожа зо Старого Самбора. В пожежі попікся 80-літній Іван Янів і помер до кількох годин.

АДВОКАТ ОСЄЦКОГО ЗАСУДЖЕНИЙ НА ДВА РОКИ ВЯЗНИЦІ.

У процесі проти д-ра К. Ваннова, що здефравдував велику частину нагороди Нобля фон Осецкого, суд у Берліні проголосив присуд, що ним засудив Ваннова за девізові проступки й спроневірення на кару 2 років вязниці, втрату громадянських прав впродовж 3 років і гривни в квоті 1,000, 2,000 і 5,000 марок з заміною вразі нестягальности на кари вязниці 10, 20 і 50 днів. Слідчий арешт засудженому зачислили.

ЗАСТРІЛИВСЯ НА ВІСТКУ ПРО ПОКЛИКАННЯ ДО ВІЙСЬКА.

В Надибах коло Самбора знайшли трупа злодія Степана Мельничина. Вперед думали, що мають до діла з душогубством. Але слідство виявило, що Мельничин сам застрілився карабіном. Причиною самогубства було несподіване покликання Мельничина до війська. Видно, воно перечеркнуло широкі пляни цього проступника.

КУДИ ДІВАЮТЬСЯ ГРОШІ ПОДАТКОВЦІВ У КАНАДІ.

С. Ж. Повер, міністер пенсій в Отаві, заявив на днях у парляменті, що одному канадійському ветеранові, який у часі війни був усього три дні у війську, виплачено з державних фондів $35,000 у формі інвалідської пенсії.

Згаданий чоловік прийшов до канадійського війська з американської армії, яка його видалила через недугу сухіт. В канадійській армії він служив усього три дні. В тім часі, як побирав пенсію, не було одного дня, щоб або він самий або хтось інший не відносився до міністра зо скаргою, що інвалід побирає замалу пенсію. Інваліда постійно піддержувала в тім також орґанізація ветеранів. Івалід недавно помер.

КАНАДА МАЄ ГОТОВИХ 50,000 ПРОТИҐАЗОВИХ МАСОК.

Міністер краєвої оборони, Аєн Мекензі, в часі свого побуту в Едмонтоні заявив питаючим його представникам преси, що Канада має вже готових 50,000 протиґазових масок. Маски ті були зроблені в Канаді. Згадані маски, за словами міністра, призначені лише для вжитку канадійських сталих оборонних військових відділів, а не для несталої міліції й цивільного населення.

ОРДИНАНС ҐЕНЕРАЛА ВИМОРДУВАВ РОДИНУ ҐЕНЕРАЛА.

Вночі з 3-го на 4-го березня замордував ординанс ґенерала Козіцкого, 23-літній Болеслав Яновскі, жінку ґенерала, 5-літню його доньку та служницю. Злочин виявився аж з поворотом ґен. Козіцкого з Варшави до Скерневіц. Злочинець утік.

СМЕРТЬ ПИЯКА.

З Бидґощі вернувся додому з міста пяний тамошній дентист, 24-літній Вл. Ґордов. Він кинувся в убранні на ліжко, щоб заснути. Та впав до подушки лицем так сильно, що не зміг відвернутися, й помер.

КОНФІСКАТА ЗБІРКИ ПОЕЗІЙ.

В Ужгороді влада сконфіскувала збірку поезій українського поета на Закарпатті, Боршоша-Кумятського.

ЧУДА В ЧАЙКОВИЧАХ.

ПАТ повідомляє: До Чайкович, пов. Рудки, приїхав о. проф. д-р Г. Костельник зо Львова з дорученням духової влади, щоби провірити поголоски про появу образу Божої Матери на шибі в хаті вбогого селянина Якова Городиського. О. проф. д-р Костельник доконав кілька рисунків цієї шиби, а окремий фотограф відфотоґрафував її кількакротно. Масі вірних о. Костельник заявив, що доручить перенести шибу з образом Божої Матери до церкви, а на місці чудесного обявлення образу Божої Матери повинна станути каплиця. Парох Чайкович, о. Юрій Кміт, повідомляє, що в ночі з 1. на 2. березня ц. р. були два чуда в Чайковичах. І так, прозріла одна стара жінка, яка 9 років була сліпа на одно око, і заговорив 70-літній старець, який довший час був німий, втративши мову по якійсь недузі. Обоє старушки прибули до Чайкович з прочанами, які масово йдуть туди з найдальших околиць.

40 БІЛИХ ПЛЯМ У „ПЯСТІ".

Поконґресове число „Пяста", орґану людовців, світить 40 білими плямами. Стільки уступів сконфіскували в 9 статтях; одну статтю зовсім сконфіскували. З тексту промови М. Ратая підчас конґресу людовців у Кракові сконфіскували 25 уступів.

ШВИДКИЙ РОЗВИТОК ТЕЛЕТЕХНІЧНОЇ ТЕХНІКИ.

Німецька почта перевела низку досвідів, що матимуть великий вплив на розвиток телетехнічної техніки. Незалежно від нормального телевізійного руху на телевізійнім каблі відбувається одночасно 30 телефонічних розмов. При дальшому поступі число розмов зросте до 200 на одному каблі.

КАТОЛИКИ "ЗА", А КОМУНІСТИ "ПРОТИ"

ВІДЕНЬ. — Американський кореспондент подає, що нема ніякого сумніву щодо того, як загал населення приняв вислід плебісциту в справі злиття Австрії з Німеччиною. Пише, що як проголошено вислід голосування то на вулицях люди кидалися в обійми, цілувались і плакали. Далі подає, що католицьке духовенство вело перед у плебісцитовій акції. У багатьох випадках священики не хотіли голосувати тайно, а вмисно голосували явно за злуку. Наприклад, так зробили єзуїти в Фельдкірх, що голосували явно й громадно. Але, пише кореспондент, були і деякі комуністи, що також голосували навмисно явно, щоб заявитися проти злуки Австрії з Німеччиною.

НАЧИСЛИЛИ 11,807 СТАРОРЕЖИМЦІВ.

БЕРЛІН. — Націсти рахуються з тим, що в Австрії підчас плебісциту віддано 11,807 голосів, які заявилися проти Злуки Австрії з Німеччиною. Кажуть, що саме стільки осталося ще прихильників давнього режиму.

ВІДПОЧИВАЮТЬ.

БЕРЛІН. — Проголошено тимчасове „замирення". В Австрії воно триватиме до 25 квітня. В тім часі не буде ніяких особливих змін, ревізій чи арештів. Буде дана також більша амнестія, що обійме велике число ріжних проступників, але це не буде відноситись до жидів. Найближча політична парада відбудеться 20 квітня, в дні народин Гітлера. В часі „перемиря" націстичний уряд робитиме приготування до дальшої акції. Тепер питання, куди він буде звернений: проти Чехословаччини, чи проти Мемелю, чи проти Данціґу.

НАРІКАЮТЬ НА „МЕНЧЕСТЕР ҐАРДІЕН".

ТЕШИН (Шлеськ). — „Дзєннік Польскі", часопис поляків, що живуть у Чехословаччині, дуже обурений на англійський часопис „Менчестер Ґардіен" за те, що він написав, що поляки ведуть у Шлеську протичеську акцію за гроші з Берліну.

ВІЙСЬКОВІ КОМІСАРІ ЗНОВ НА ОВИДІ.

МОСКВА. — Совєтський уряд не задоволений з духа армії. Виходить із процесів, що армія замало льояльна Сталінові. Ось тому буде дана тепер військовим комісарям така влада, яку вони мали на самім початку революції. Вони будуть поставлені нарівні з командантами і будуть відповідати за те, щоб в армії був дух чисто большевицький, а властиво сталінський. Тому контролюватимуть усе, що діється в армії. Комісарів наставлятиме головний чекіст, Єжов. Властиво даватиме свою згоду на номінацію.

СТРАЙКІВ ЧИМРАЗ БІЛЬШЕ.

ПАРИЖ. — У Франції зачинають вибухати щораз нові страйки. У самій столиці страйкує понад 100,000 робітників. Та найгірше, що ніхто не знає властивої причини цеї повени страйків.

НАБЛИЖАЄТЬСЯ ОСТАННІЙ ДВОБІЙ.

БАРСЕЛЬОНА. — Червоний уряд виставив тепер 200,000 жовнірів, що ще будуть намагатися здержати наступ армії ґен. Франка, яка вже доходить до побережжя Середземного моря. Місто заповнене втікачами. Підчас останньої офензиви ґен. Франка прибуло їх сюди коло 70,000.

„ЗА БОГА І ДЕРЖАВУ".

БУРҐОС (Еспанія).—Американський кореспондент, що є в армії ґен. Франка, пише, що він бачить у тій армії тисячі молодих хлопців, що боряться з якимсь релігійним фанатизмом, подібним до того, що його видно було в середновічних хрестоносців. У тій боротьбі беруть дуже живу участь жінки, що підбадьорюють до боротьби. Боротьба має свого роду „католицький" характер і є звернена в першу чергу проти комуністів. Назагал іде та боротьба під кличем „За Бога і державу".

КІНЧАТЬ СПРАВУ З ЕТІОПІЄЮ.

ЛОНДОН. — Ніхто інший, а таки сама Англія предложить Лізі Націй, щоб вона визнала законною анексію Етіопії Італією.

НЕ ХОЧЕ ІМІҐРАНТІВ.

КАНБЕРА (Австралія). — Уряд рішився замкнути доступ іміґрантам, що їх досі приймали до праці на цукрових плянтаціях. Були це головно робітники з Італії.

ЖИДІВСЬКА ПРИСТАНЬ.

ТЕЛЬ АВІВ (Палестина). — Відкрито офіційно першу жидівську морську пристань, яку названо Тель Авів. І висів уже перший пасажир. Є ним Е. Штайнлявф, австрійський жид.

НЕ ЙДЕ З СОЦІЯЛІСТАМИ.

ВЕЛИНГТОН (Нова Зеляндія). — Соціялістичний уряд тратить симпатії. Добробут тільки на папері, у звітах. А на ділі все подорожіло й піднеслися податки. І промисл підупав.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЛАТИТЬ ЗА ПРАЦЮ

Хто бере участь у народньому житті і працює дійсно щиро, той знає, що за таку працю нема заплати в матеріяльному розумінні. І то навіть тоді, коли комусь за таку працю дійсно платять. Бо звичайно висота винагороди не йде в ніякій пропорції з тим, що ідейна людина з себе видає. В тім нема нічого дивного. Навпаки, так навіть повинно бути, коли віримо в якісь ідеї й коли відчуваємо правдиву внутрішню потребу для ідеї працювати та допомагати до її перемоги.

Працю для скріплення У. Н. Союзу вважаємо за ідейну, бо ця організація визнавала завжди потребу постійної служби великій українській ідеї. І вимагала такої служби від своїх урядників і членів. І так воно є тепер.

Були часи, коли У. Н. Союз за ту працю не платив буквально нікому. Навпаки, ті, що її виконували, ще доплачували до неї. Це було в початках, коли діловодство У. Н. Союзу було ще примітивне. Це було в тих часах, коли то належати до У. Н. Союзу і платити місячні вкладки вважалося висловом найбільшої ідейности, найбільшого патріотизму, бо й ті, що притягали членів до У. Н. Союзу, і ті, що вступали, знали, що У. Н. Союз може кожної хвилі застановити виплати, бо може не стати фондів. Очевидно, що в таких часах У. Н. Союз не міг навіть мріяти про те, щоб міг, наприклад, платити тим, що йому приєднують членів. Та згодом зачали часи змінятись. Чим далі наш У. Н. Союз завдяки ощадній господарці й відповідним реформам приходив до чимраз більшої фінансової сили. А вкінці цілком себе змодернізував і став могутньою фінансовою інституцією. І цілком природньо почав давати ріжні полекші членству та дійшов уже й до дивіденд.

У таких відносинах можна вже було Союзові винагороджувати і тих, що працюють над його дальшим зростом і приєднують йому нових членів. У цім напрямі пішов У. Н. Союз на якнайдальші уступки, згідно з його демократичним духом. І тому дав кожному членові в організації можність для У. Н. Союзу попрацювати і за те дістати відповідну винагороду навіть за найменшу працю, навіть за приєднання для організації одного тільки члена. Бо коли У. Н. Союз опинився в такому положенні, що може видавати гроші на таку справу, то він хоче, щоб ті гроші пішли в Союзову громаду, між самих наших членів. А щоби була справедливість, то дано можність дістати матеріяльну винагороду навіть там, де живе всього тільки кілька українських родин, де можна придбати Союзові й при найкращих обставинах можливо тільки одного чи тільки кілька членів. Пригадуємо те все тепер тому, що У. Н. Союз повідомив свої відділи, що в квітні, травні і червні 1938 року платитиме за приєднаних у тім часі членів спеціяльні нагороди. Тож скористаймо з цеї нагоди і попрацюймо для себе самих, організації й загального добра.

НА СХОДІ — МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ Й СОВЄТАМИ

Після поширення німецької імперії на австрійську територію вплив і вага Німеччини в світі, а спеціяльно в Европі, дуже зросли. Видається просто казковим оцей зріст, коли пригадаємо собі, в якому стані знайшлася Німеччина після версайського миру. Німецький нарід виявив подиву гідну національну відпорність і не менш подиву гідну організаційну здатність. А єднаючи культ нації й міт крови з невпинною суспільницькою працею над піднесенням рівня нижчих верств населення, що складають справжню основу кожної нації, німецький національ-соціялізм зумів витворити й виплекати ще й велику загально-німецьку солідарність.

Факт утрати Австрією своєї політичної й державної незалежности дав привід усім непроханим друзям „бідних австрійців" пролити чимало крокодилячих сліз, тоді, як самі ці „бідні австрійці" осипували німецькі війська квітами, зустрічаючи їх як своє власне військо, що ніби прийшло з переможної війни. Триюмф, що його зазнав Гітлер підчас свого переїзду через Австрію до Відня, є доконаним фактом. І воно не могло бути інакше! Бож сам Гітлер кілька разів підкреслив у своїх промовах, що, переводячи це австро-німецьке обєднання, він тільки **здійснював право на „самовизначення народів".** Австрійський нарід визначив себе як німецький, і булоб злочином тримати його відрізаним від національного тіла тільки тому, що так вигідно чужинецьким політикам, прихильникам доктрини „дівіде ет імпера" (діли й пануй), Франції, Совєтам і т. п. І хто як хто, але ми, українські націоналісти-соборники, що пригадуємо собі ще так свіжо нашу радість зприводу обєднання в 1919 році двох українських республик, Східньої й Західньої, в одну соборну народню українську республику, такі переміни добре розуміємо.

Але знайшовсь один із сусідів Німеччини, що зрозумів цей крок Німеччини цілком по свому.

Маю на увазі Польщу.

Не маючи в собі розуміння справжнього націоналізму, що прямує до обєднання всіх членів одної і тої самої нації і **виключає** з неї всі чужонаціональні елементи, що тільки ослаблюють і розкладають національний організм, Польща рішилася наслідувати Німеччину по свому. І виступила... з відомим ультиматом проти Литви, нагромаджуючи війська на литовських кордонах. Одночасно по вулицях Варшави й інших більших і менших міст влаштовувано маніфестації під гаслом „Хочемо Литви" і „На Ковно!"

Це сталося негайно після відвідин Бека Риму й побачення з Чаном і Мусолінієм. Не можна припускати, щоби Бек говорив провідникам італійської фашистівської влади про наміри свого уряду. Він не міг про це говорити, бо наміри його уряду прийняли конкретну форму тільки внаслідок австрійського „аншлюсу", що прийшов настільки для всіх несподівано, що знайшов Бека на відпочинку з жінкою в солодкому Капрі (мрії всіх молодих подруж). Але з другого боку, нема сумніву, що зо своєї зустрічі з Чаном і Мусолінієм Бек виніс враження, що Італія не прийматиме до серця долі Литви. І то особливо з огляду на литовську орієнтацію на московську поміч. І дійсно, Італія в литовсько-польському конфлікті зайняла цілком невтральну позицію, підкреслюючи одночасно, що перемога Польщі була би поразкою Москви, і що вже через те саме треба бажати перемоги Польщі. Спершу й Німеччина, заскочена польським ультиматом і занята реорганізацією Австрії, зайняла спокійну вижидальну позицію, бажаючи впевнитися, які саме цілі має Польща в своїм антилитовськім виступі. Польщаж так була певна своєї перемоги і так її кортіло вирости на „велику" державу, що своїх намірів вона зовсім не ховала. Крім повище згаданих маніфестацій наміри Польщі виявляли також чисельні статті по польських часописах та кореспонденції по чужих, спеціяльно італійських часописах. Тут говорилося, що у випадку неприйняття ультимату польські війська займуть Литву і поставлять там такий уряд, який буде Польщі прихильний. Інакше кажучи, Литва зробиласяб тільки польською автономною країною. У випадкуж прийняття ультимату Литва мала таксамо змінити уряд, відмовитися від усяких претенсій на Вильно і під постійною загрозою нової інтервенції польських військ допустити в кожне литовське місто й містечко польського консуля, що займавсяб охороною польської меншини (що її самі поляки нараховують тільки на 200,000), а фактично займалисяб ті консулі польською пропаґандою. Та й на тому апетити Польщі не обмежувалися. Потоцкі, польський посол у Вашинґтоні, пояснив американським журналістам, що залагодження польсько-литовського конфлікту далоб можливість Польщі збудувати бльок держав під проводом Польщі від Балтійського до Чорного моря і в такий спосіб відділити остаточно Совєтський Союз від Німеччини. Бльок мав би складатися з Фінляндії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі й Румунії.

Але розрахунки Польщі виявилися хибні. Бо хоч Совєти, що на них Литва хибно рахувала, відмовилися допомогти Литві, то Англія й Франція виявили таке неприхильне відношення до польського виступу, що Польща мусіла сильно спустити з тону й обмежити свої ультимативні вимоги до... единої точки: відновлення дипльоматичних зносин.

З прийняттям цього ультимативного домагання польсько-литовський конфлікт вичерпано, і цілий світ з того незвичайно задоволений. Англія і Франція задоволені, що не допущено до військового конфлікту, який зпочатку без сумніву зліквідував би литовську незалежність, але в дальшому розвитку міг би привести до небажаних комплікацій; аджеж певно, що литовське населення зустрічалоб Сміґлого-Ридза цілком інакше, як австрійське населення зустрічало Гітлера. Задоволені також Італія й Німеччина, бо справедливо вважають, що внаслідок неприємного досвіду литовський уряд і народ переконалися, що в боротьбі за свої національні ідеали проти Польщі **не можна спиратися на Росію.**

Останні звістки з Ковна, що зявилися по італійських часописах, повідомляють, що там прийшло до зміни уряду, який має переводити зверхню політику цілком відмінну від тої, що її передтим переводжено, а саме, він намагатиметься навязати дружні зносини з усіми північно-східніми европейськими державами та зліквідувати всі ті звязки, що існували раніше між Литвою й Совєтським Союзом. Ці звістки викликають велике задоволення і серед українських націоналістів, що, співчуваючи усім серцем і усією душею з литовцями, не могли поділяти їх надій на допомогу Росії, **що все була і залишається найгрізнішим і найнебезпечнішим ворогом для всіх менших народів,** що намагаються здійснити свої ідеали дійсної національної незалежности.

Незадоволені тільки самі литовці та поляки. Литовці незадоволені, бо, справедливо вбачають у прийнятті польського ультимату пониження власної національної гідности. Поляки незадоволені, бо крім приниження Литви, що натурально викличе нове загострення в Литві антипольських настроїв, нічого більше не осягнула. Литва не тільки залишилася самостійною, але й заявила, що з принятттям ультимату зовсім не думає зрікатися своїх прав на Вильно. І з великого пляну вибудування під керівництвом Польщі нового бльоку держав від Балтику до Чорного моря таксамо вже нічого не залишилося. Фінляндія, зогляду саме на польські пляни, негайно приступила до переговорів зо Швецією, Норвеґією та Данією, що видаються їй більш симпатичними спільниками; в усякому разі менше імперіялістичними і нахабними. Естонія й Латвія і собі зовсім не спішаться в польські обійми. Відчувається, що за всім тим працює вже й німецька рука, бо Німеччині, що має великі інтереси в прибалтійських країнах і що має свої власні, хоча й пересунені на пізніше, порахунки з Польщею, зовсім не до смаку її претенсії на створення нового бльоку, що мав би служити не знати чиїм інтересам, але в усякому разі не інтересам осі Берлін-Москва. Зрештою й ідеольоґія національ-соціялізму, що наказує прямувати до соборности націй, не може погоджуватися на сприяння польській хижацькій політиці.

Польська політика дізнала великої поразки.

Можемо додати, що не мала вона великих успіхів і в Римі. Переказують, що Бек поставив був перед фашистівським урядом домагання дати Польщі вільну руку в українській справі, але на те дістав суху відповідь, що **українська справа виходить далеко поза межі польсько-італійських інтересів,** і про неї можна трактувати хіба в порозумінні з **усіми** державами антикомуністичного трикутника.

Евген Онацький, Рим.

РОБІТНИЧІ ЗДОБУТКИ ЗА ОСТАННЄ ЧВЕРТЬСТОЛІТТЯ

Зменшення годин праці, що відкрило поле для американського робітника до активности вільними хвилями; збільшення індустріяльної забезпеки й охорони здоровля; охорона робітниць і реґуляція дитячої праці, признання збірних умов за працю і створення загальної системи публичних бюр посередництва праці — це все між іншим є головні здобутки робітництва за останнє чвертьстоліття. На таку тему говорили промовці на недавній публичній вечері у Вашинґтоні, влаштованій з нагоди святкування **двацять пятої річниці оснування Департаменту Праці Злучених Держав.**

До 1913 року було девять департаментів екзекутиви уряду. Довгими роками орґанізоване робітництво голосно домагалося створення спеціяльного департаменту під проводом члена кабінету президента, котрий мав би студіювати дійсні умовини годин праці, заробітків, безпеки і здоровля, серед яких робітникам приходиться працювати. „Жадаємо департаменту при уряді Злучених Держав, котрий був би справжнім міністерством праці і займався питаннями робітників, а також справами, які мають робітничий характер", — так заявляв Семюел Ґомперс, голова Американської Федерації Праці, на переслуханні в конґресі 1910 року. „Справді, що на таке велике число людей президент Злучених Держав повинен звертати свою увагу в цілі вирішування питань, які живо їх інтересують. Проект закону про створення Департаменту Праці ухвалено в конґресі, а президент Тафт підписав його 4. березня 1913 року, коли то його урядування кінчилось. Кілька годин пізніше Вилйем Б. Вилсон, бувший провідник Союзу Копальняних Робітників, став першим секретарем праці за президента Вудрова Вилсона. Проголошено, що ціллю ново створеного відділу при федеральнім уряді буде: **„Опіка, піднесення та розвиток добробуту робітників Злучених Держав, поправа їх відносин та збільшення нагод для корисної праці".**

Впродовж двацять пятьох років діяльність Департаменту Праці дуже поширилась. Виконуючи точно задекларовану ціль, а саме збільшення нагод для американського робітника на працю, департамент старавсь обеднати робітників, котрі бажали праці, і працю, котрій треба було робучих рук. Нині функціонують бюра крайової системи публичного посередництва праці, а також негайні установи, як Адміністрація Публичних Робіт, Програма Праці, Цивільні Консерваційні Корпуси і Народня Адміністрація Молоді, котрі роблять усякі заходи для вишукування праці робітникам, що не мають місця в індустрії або торговлі. У широкій програмі, зверненій у сторону оснування економічної стабілізації, уведено в життя компензацію безробіття. З розвитком повної функції тої системи більшість американських робітників буде забезпечена від несення цілого тягару безробіття, як це водилось до цих пор.

До численних дослідів у тому напрямку, а саме причини й економічні кошти нещасливих випадків в індустрії можна зачислити приняття майже кожним стейтом законів про відшкодування роібтників або їх родин за тілесне ушкодження або смерть в індустрії.

Справу охорони робітниць і малолітніх передано двом спеціяльним бюрам при Департаменті Праці. Жіноче Бюро перевело обширні досліди соціяльних і економічних чинників відносно життя, здоровля і добробуту жінок-робітниць, спонукуючи багато стейтів до обмеження годин їх праці та приняття законів про мінімальну заплату. Подібно до того досліди дитячої праці, зроблені дитячим Бюром, причинились головно до приняття законів про контролю над працею малолітніх, а також продовжування старань за цілковите скасування дитячої праці в індустрії.

„Технольоґічне безробіття", яке приходить внаслідок уведення нових машин, зменшування нагод до праці для робітників звиш середнього віку, достаточна лікарська опіка для робітників та їх родин — це між іншим головні питання, які постійно звертають увагу Департаменту Праці Злучених Держав.

ФЛІС.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

СУЗАННА ТА ЇЇ ГОЛУБ

В Парижі на піддаші лежить на софі чоловік. На софі? Чи таке леговище заслугує на цю назву? Тут стільки простору, що на найнужденнішу крамничку, яку щойно випорожнили. На долівці лежав полишений пензель, лежали розкинені гарні понищені книжки, вкінці було тут іще напів розбите вікно — але крізь нього світило сонце. „Мила планета", подумав собі чоловік; „не можна її ні вкрасти, ні засеквеструвати. Заступає кожний годинник, є ввічлива та будить мене, наповняє радістю і лишає тугу по собі, коли її бракне.

„...Взагалі, не можна бути несправедливим. Вночі я маю також свої звізди. Одначе тоді приходить Филип, мій друг, якого я назвав своїм слугою, а той мені пояснює, що звізди не надаються до нічого, бо їх не можна почислити. І місяць також слаба монета, бо його срібло вічно зміняється. Що маю робити? Признаю йому рацію і дальше сплю..."

Тимчасом доходила вже дванацята година вполудне. Равль хропів дальше за думкою гарної засади, яку йому залишив його давній учитель, покликуючися на славного Боеція, і якої він поневолі ніколи не забував: „В сні дають боги їжу і напиток — задурно".

Нараз затріпотів голуб, що заблукав у цю вбогу кімнату, довкола обдертого стола та сів на тарілку; стіл був зовсім порожній, так, що не знайшов ні одної окрушинки.

Пташка захвилювалася: хотіла знову вилетіти н а д в і р, але не знаходила виходу, билася трівожно у кімнаті, оббивала дзюб об закурені сірі стіни і впала вкінці на голову Равля. Він зірвався. Зразу не знав, що сталося, а коли вже тримав у руках переполохане створіння, крикнув:

„Ах, Боже — печеня..."

В цій хвилині відчинилися двері і появилося друге створіння. Цим разом була це молоденька, гарна жінка, що зо сльозами в очах впала на софу Равля та голосно скрикнула:

— Богу дякувати, мій голубчик!

— Чи ви це, пані, до мене? — спитав здивовано і з цілою іронією, до якої здатний виголоджений парижанин — добрячий Равль.

Мала жінка щойно тепер помітила незвичайну ситуацію, в якій опинилася. Вона ціла почервоніла, трошки всміхнулась, опісля одна сльоза впала на руку Равля, врешті сказала енерґійно:

— Пане, віддайте мені мого голуба!

— Мого голуба?... Я його зовсім не знаю. Коли небеса посилають смертельно голодній людині, якої справді булоб шкода, якби вмерла, на сніданок такого голуба, то це рівняється воєнній добичі, яку Господь посилає комусь у самотні сну.

Після цього звернувся Равль, якому життя несподівано почало видаватися цікавим, до малого схвильованого єства, яке держав у руках, та спитав:

— Ти тільки раз засуджене на смерть, якій і так ми всі люди і звірята підлягаємо. Але скажи мені раніше, як зветься твоя також вірна і злісна пані, що виглядає багато краще відживлена, ніж я, найнужденніший серед всіх злидарів та розбійників?

Дівчина почала гірко плакати, хлипати, ридала, вкінці відповіла:

— Випустіть мого голуба, якщо ви джентельмен.

— Джентельмен! Це дуже гарно звучить! Але коли ви є дамою, то мусите назвати своє імя!

— Сузанна! Сузанна. . .

Голуб полетів. У цій хвилині виглядав, як маленький, свідомий своєї цілі літак, що як нетля закрутився в кімнаті — і заки можна оглянутися, знайшов дорогу надвір. Равль і Сузанна поглянули одне на одного так здивовано, якби сталося якесь чудо.

Вкінці Сузанна прийшла до голосу і несміло сказала:

— Ви маєте добре серце, пане!

— А так. А ви, моя пані, ви дуже гарні.

Сузанна відвернулася, бо не хотіла другий раз почервоніти, після чого відповіла:

— Тьфу, як коло вас усе виглядає! Мені здається, що ви кавалер!

— Богу дякувати — промовив Равль до себе.

Сузанна вдавала, що не дочула, і скоро почала прятати. Равль прикинувся сонним. Взагалі не рухався. По якійсь годині мацнула його Сузанна кистю по чолі, побігла скоренько до дверей, зробила до Равля надуту міну та сказала маніжливо: „Адіє".

Равль не відповів.

По якійсь годині зявився кельнер з печеною куркою на таці з найкращою городовиною, виняв накриття, застелив стіл, поставив крім цього пляшку вина, наклав хліб і папіроски та додав мимоходом:

— Це присилає вам вдова Сузанна з віз-а-ві...

Равль усе ще думав, що з голоду має привиди і галюцинації. Одначе коли услужний Ґанімед подав йому в руку лист і коли моторний маляр почав читати, стало йому дещо ясно. Там було написане:

„Не ловіть голубів, радше споглядайте частіше в вікно. Ще краще — працюйте, а якщо не маєте що робити, то малюйте мене. Я вже давно бажала мати якийсь гарний власний портрет... С."

До пів року вони вже одружилися. (Так трапляється часом у Франції). А коли молода пара з собою суперечалася, Равль звик був говорити:

— Властиво я повинен був зїсти голуба..."

По тім звичайно вони вже мирилися.

Пер. **С. К.**

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НА ЩО ІМ УКРАЇНА.

Німецький князь Губертус цу Левенштайн у своїй автобіографії, що недавно вийшла англійською мовою під заголовком Conquest of the Past (Перемога минувшини), описує тяжку споживчу скруту, що запанувала в Німеччині по закінченні війни. Він ілюструє її такою сценою: В каварні гість жадає тісточка до кави. Послугач з удаваним спокоем каже: „За хвилину тут буде, пане. Я щойно зателефонував по сметану в Україну".

З боку каварняного „вейтра" це міг собі бути добрий жарт, але він показує на праву, що в Німеччині витворилося враження, що Україна це край багатства, та що це край, з котрого всякий може легко брати добро, українського народу не питаючись.

НАГАДАВ СОБІ.

Писав Лев Троцький в американськім тижневику Saturday Review of Literature статтю про „зраду" російської культури".

Зраджують, каже Лев Троцький, російську культуру большевицькі головачі. Каже притому, що большевицький уряд зраджує головно культуру немосковських народів: українців, білорусів, грузинів і інших, бо коштами цих народів удержує московську культуру.

Так пише Троцький з Мексика. Цікаво. Але булоб це ще цікавіше, якби Троцький був це сказав, коли це сидів у Москві большевицьким комісаром.

„НАТИСК НА СХІД".

Появилася недавно книжка Генрія С. Вулфа під заголовком The German Octopus.

„Октопус" (восьмерик) це наукова назва морської потвори, що виглядає як великий капшук з 8 ногами на голові. Є це морське сотворіння, небезпечне для звірят і людей, і тому його ймення вживають на означення нелюдяної сили, що без милосердя визискує людей.

Під німецьким восьмериком розуміють, очевидно, нову Німеччину. Одною з найважніших жертв цеї потвори має, мовляв, бути Україна.

Є це давній німецький „натиск на схід", що нераз у минувшині штовхав Німеччину на ріжні міжнародні авантури.

Чи не булоб теж цікаво, якби замісць говорити про оборону України перед будучими восьмериками, говорити про те, як її боронити перед тими, що її вже тепер пожирають?

А ЩО ДАЛІ?

Так питаються всі, читаючи вістку про черговий московський процес проти комуністичних лідерів і черговий розстріл.

Один з американських ґазетярів відповідає на це загальне питання, малюючи таку сцену з будучини:

Сцена представляе синю салю в колишнім Дворянськім Клюбі в Москві. Там відбувається дальший черговий процес. Кажуть, що останній. На трибуні сидить суддя Ульріх. Прокуратор Вишинський ходить нервово. Узброєні сторожі вводять Сталіна.

Прокуратор Вишинський: „А що ви маєте сказати нам? Кажіть скоро. Суддя і я вже вислухали 21 самопризнань і ми вже знуджені докраю".

Сталін: „Я буду говорити коротко. Я все був троцькістом. Я вдавав сталінця, щоб задержати владу. Я є зрадник, мерзенник, падлюка, скажена собака, що не варта навіть кулі".

Суддя (позіхнувши): „Добре. (Звертаючися до сторожів): „Заберіть його".

Сторожі виводять Сталіна. Тишина. Потім гук сальви вистрілів. Заслона спадає.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО АМЕРИКИ

(Лімківська пісня).

Було колись у нас поле, ей, та жиди забрали,
Були колись у нас воли, ей, та тато продали.
Оженили молодого на пустої хаті,
І казали: Тепер, сину, почни ґаздувати.
Што робити, што чинити? Звідки хліба взяти?
Наняв я ся у жидиска, ей, ґонти виробляти.
Сіджу в лісі, тешу, стружу, ей, а жінка складае,
О голоді, о холоді, ей, аж серце крае.
Ой, погана то робота, ей, у жида служити:
А, Боже мій милостивий, ей, як на світі жити?
Изнашлися добри люди, ей, мудру раду дали,
Грошей мені позичили, ей, їхати казали
У далеку Гамерику через широке море:
Там затопиш, вінчували, свою біду, горе.
А в неділю вранці-рано, ей, ми з селом прощали,
Як до церкви на утреню, ей, дзвони почали.
Заворкотів із села дзвін, ей, всі дзвони дзвонили,
Пісньн прощальну, далекую, ей, всім нам голосили.
Гори мої, гори мої, ей, дзелени Карпати,
Хати бідни, похилени, колиж вас витати?
Таки думки снились мені, ей, у моей голові,
Як ударят, трену*) рушат, ей, будте всі готови.
Куда везли и де везли, ей, того я не знаю,
Аж в Гамбурґу зацинили, — ей, то все памятаю.

*) Трена — поїзд, залізниця (румунське слово).

З українського життя в Америці

ДІТРОЙТ, МІШ.

I.

Організування членів У. Н. С. в Мішіґені.

Ни зважаючи на депресію та тяжкі часи, організування членів до У. Н. Союзу йде в Дітройті скорим кроком уперед. В кампанії взяли участь: В. Дідик, В. Шеремета, П. Кізел, п. Бутковський, С. Боднар і інші. Найбільше зорганізував п. Д. Т. Білецький, що записує членів до всіх відділів у Дітройті. До цього часу зорганізував коло 250 членів.

Нові відділи У. Н. Союзу.

Гром. Білецький трудиться при співпраці й порозумінні з д-ром А. Т. Кібзеєм, заст. предс. головної контролі У. Н. Союзу.

Організування поширено поза місто, на стейт Мішіґен. До цього часу вдалося їм зорганізувати два нові відділи, а це:

1. Тов. Крут у Річмонді, Міш. Покищо вписалося 20 членів. Є вигляди щонайменше на других двадцять.

2. Тов. Запорожжя в Ейл, Міш., де вписалося 25 членів. При добрій роботі буде можна це число подвоїти. Є на це вигляди.

В обидвох цих кольоніях мешкають наші фармери. До цього часу в них не було ніякої організації. Отже навіть з національного боку зроблено тут добру роботу. При Союзовім відділі зачнеться також просвітня й народня робота. Молодь буде можна згуртувати в спортові товариства. Думаю, що зацікавимо її й нашою народньою справою. Треба на те лише більше відваги та праці.

II.

Робота в Дітройті.

Український Народній Дім: Від відкриття У. Н. Дому в Дітройті Союзові прояшляють більше життя. Кожна неділя і субота заняті. Є представлення, концерти тощо.

Союзовий Комітет: Внедовзі має зорганізуватися Союзововий Комітет, котрий буде Союзовим авторитетом на Дітройт і околицю. Комітет цей мав би займатися всіми Союзовими справами, брати участь у громадськім житті, як цілість, уладжувати Союзові Дні, пікніки, концерти і т. п.

Пляни набудуче: В своїм часі треба буде скликати стейтові Союзові наради, бо назбиралося стільки важних справ до обговорення та полагодження, що треба ширших нарад. Ми повинні подбати, щоб за два роки річне засідання головних урядників У. Н. Союзу відбулося в Дітройті, бо в наступній році має бути в Шікаґо. Це звеністю скріпить нашу організацію. І тому треба нам до цього змагати.

Збори Комітету: Подаємо до загального відома, а в першу чергу під увагу урядників відділів У. Н. Союзу в Дітройті, що збори всіх урядників місцевих відділів У. Н. Союзу вже проголошені і відбудуться в Укр. Нар. Домі в пятницю, 6. травня, вечором. Про це вже повідомлені секретарі місцевих відділів. Подбаймо завчасу, щоб такі наради принесли пожадані користі.

—o—

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Концерт на дохід Української Лічниці.

Дня 27. лютого ц. р. відбувся в нас концерт відомих українських артистів, пані Марії Сокіл і п. А. Рудницького. Концерт відбувся в Українськім Народнім Домі при вулиці Фултон. Вступне слово виголосив предсідник У. Н. Дому, п. Ґаліновнч, і попросив п. Р. Слободяна до дальшого переведення концерту. В половині концерту п. Р. Слободян виголосив промову й обяснив зібраним, на яку ціль збірається гроші та попросив про збірку.

Зложили: Укр. кат. парохія св. Володимира $25, У. Н. Дім $25, бр. св. Володимира (від. 65 У. Н. Союзу) $25, о. Й. Чаплинський $18; Р. Слободян $15; по $10: Укр. Демократичний Клюб, т-во Запорозька Січ (від. 234 У. Н. С.), т-во Запорозька Січ (від. 3 У. Н. С.), бр. св. Михаїла (від. 142 У. Н. С.), сестр. Любов (від. 37 У. Н. С.), сестр. Апостольської Молитви, співацьке товариство „Боян", т-во Провидіння, С. Шийка; по $5: бр. Непор. Зачаття П. Діви Марії, т-во ім. Т. Шевченка (від. 229 У. Р. С.), Укр. Дем. Клюб, Дочки України, К. Пілат, В. Кардаш, М. Гринищак, Укр. С. Клюб, Т. Чечіль, П. Остапчук, Г. Білінський, І. Ґенеґа, М. Литвин, А. Смит, Я. Красновський, С. Байтала, Г. Закорчений, Т. Даниліів, А. Богдан, А. Жилка, А. Сташко, Н. Н., І. Сидомора $3; по $2: М. Бохна, Й. Бльніцький, А. Федуняк, Д. Штим, М. Процак, М. Гульник, М. Костів, Й. Борбеляк, П. Шишка, І. Клок, П. Сташко, В. Федчишин, І. Хребет, І. Глечко, В. Вітушинський, А. Огар, М. Сухорський, К. Качуряк, І. Воробель, Д. Зазуля, Т. Федуняк, Т. Кобрин, Д. Щерба, М. Либа, А. Василик, В. Кругляк, І. Майко, М. Ядловський, Т. Луняк, Ю. Картичак, М. Борис, М. Пахолок, А. Гандович, Д. Фортуна; по $1: Ю. Ґвіздь, А. Кемпа, К. Ділура, О. Пасічник, Безкоровайний, А. Гнатюк, Ю. Світич, В. Ваняк, Г. Ґерета, П. Пітула, П. Вовк, С. Лабунський, А. Богдан, Г. Пизан, П. Миглов, А. Говінь, В. Буката, А. Родзиняк, Г. Назепа, С. Могила, П. Окрепко, І. Зіпінка, А. Полянський, М. Романович, О. Семен, І. Френкевич, С. Ґенеґа, Т. Шиловський, Т. Циктор, І. Гарасимчук, Ю. Горинь; дрібними $9. Зо збірки прийшло $419, із вступу $142.10. Разом було приходу $561.10. Розходу було $70.60. Вислано до Обеднання на Українську Лічницю у Львові $490.50. Жертви збирав П. Сташко, записували І. Клок і В. Вітушинський.

В. Вітушинський,
фін. секр. Укр. Центр. Комітету.

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.

Запротестували.

Дня 3. квітня б. р. заходом центрального комітету влаштовано протестаційне віче в салі „Кесс Технікал Гай Скул".

Адвокат Панчук відкрив віче, пояснив його ціль і значіння та які користи приносять протестаційні віча. До переведення вічевої програми покликав І. Бека.

Першим бесідником був о. д-р Тиханський, який переказав обширно про переслідування та утиски над нашими братами, сестрами і батьками московсько - комуністичною владою; згадав про дивоглядні советські процеси, яких ціллю є маскувати дійсні обставини московської червоної диктатури перед культурним світом і заразом нищити всякий визвольницький рух і пориви до кращого. Бесідник закликав до ліквідації правління сатани, без ріжниці, чи то під проводом духовним, чи світським.

Гром. Довгань представив картини з окупації наших земель Польщею і Московщиною. При кінці помови закликав до збірки на українських політичних вязнів.

Підчас збірки промовляв І. Бек, придержуючи та заохочуючи публику до жертвенности.

Збірка принесла $176.52 (загальний прихід).

Гром. С. Копран говорив на тему: „Чи має право український нарід домагатися своеї незалежности на політичній міжнародній арені?" У своїй промові згадав про незавидне життя українського народу в ярмі всіх чотирьох окупантів. Також згадав про нашу послідовність в організаційнім житті і налягав на потребу більшого прояву у цім напрямі.

Опісля відчитав адв. Панчук протестаційні резолюції проти Москви, Польщі, Румунії і Чехословаччини. По принятті резолюцій адв. Панчук виголосив палку промову, в якій взивав до національної єдности.

Кінцеве слово мав І. Бек, що вказував на шляхи нашого визволення.

Накінець відспівано „Не пора" і „Ще не вмерла Україна".

На вічу було приблизно 1,200 осіб.

Збіркою займалися члениці „Союзу Українок", в більшості з 5 відділу.

Жертвували по $5: В. Довгань, П. Байор, громадяни Стравняки, П. Пернак, П. Стратуяк, П. І. Мишків; по $2: І. Панчук, Ю. Салович; по $1: М. Станчак, Н. Змудовський, І. Скікун, Т. Торський, Н. Кузик, Д. Дибравка, В. Панчук, Т. Рідаш, Г. Кравчишин, М. Коломиець, К. Красній, Н. Н., І. Атаманець, І. Луцейко, д-р І. Грибик, Лазечко, Бавровський, Чорненький, І. Бек, Крайківський, А. Гнатюк, о. д-р С. Тиханський, С. Корпан, Єднак, Шустопалка, Пернак, А. Сломка, Прокопович, Валишин, М. Малесько, М. Дембіцький, Тимчак, М. Попович, І. Кульчицький, Т. Хруставка, Марко, пані Марко, Статкевич, Куктон, Н. Ворощак, Хорбовий, Вітенко, Сеньків, Сломко, Н. Ємчук, В. Українець, В. Ґарґолінський.

Резолюції вислано, де потрібно.

А. Гнатюк, О. Крайківський,
секретарі.

—o—

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Жінки при забаві.

Дня 6. квітня влаштувала пані Олена Штогрин картяну забаву з нагоди її вибору організаторкою Союзу Українок Америки, як теж на філядельфійську округу. При забаві порушено справу збільшення членства. А далі й справу сплати довгу, що тяжить на СУА за спровадженi на шікаґовську виставу річи. На цю останню справу присутні зложили $9. Жертвували по $1: О. Штогрин, П. Штогрин, А. Дубас, М. Чопик, Р. Кісь, А. Рій, М. Насевич, Н. Штогрин, Л. Пеленська, А. Сивуляк.

Присутня.

—o—

ТЕМС, ВЕСТ ВІРДЖІНІЯ.

На Світову Виставу.

Пересилаю від себе через Обеднання жертву $5 на надходячу Світову Виставу в Ню Йорку.

Іван Магун.

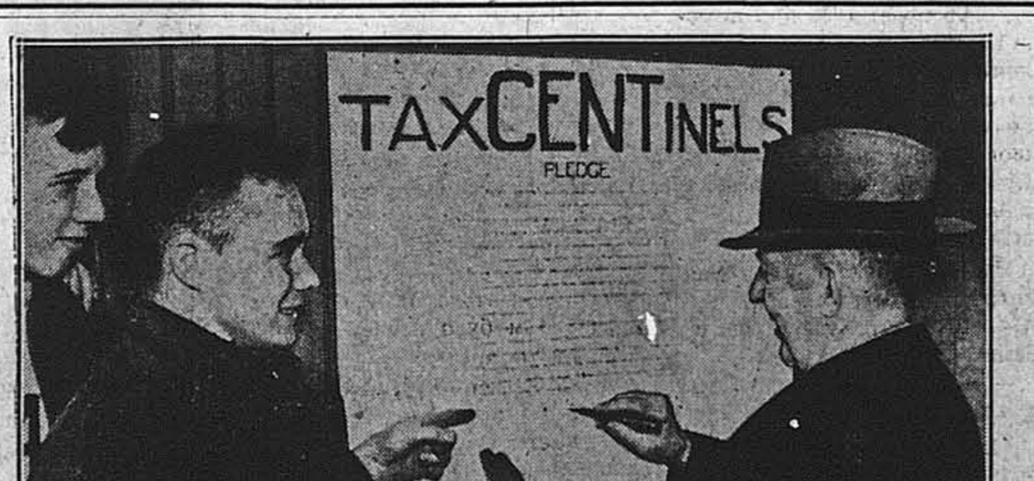
ОПОВІСТКА

На численні запити подаємо до відома всім, що бажалиб набути

ПРОПАМЯТНУ КНИГУ У. Н. СОЮЗУ

що реченець, у якому можна було книгу набути по ціні 1 доляра, вже минув, та що ціна ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗУ тепер виносить ДВА ДОЛЯРИ.

Винятково лише той, що тепер вступає в члени У. Н. Союзу, має при вступленні привілей набути її ще по такій ціні, по якій могли довгий час набути інші члени У. Н. Союзу, себто за $1.

ЦІКАВА ПРИГАДКА.

Студенти вищих шкіл у горішній частичі стейту Ню Йорк почали цікаву кампанію за те, щоб зясувати громадянству, скільки консумційних податків вони платять при закупні ріжного товару. Щоб громадянство усвідомило собі величину цих податків, студенти радять громадянству платити 25 процентів усіх належитостей за товари центами. На образку президент студентської орґанізації під великим папером, на котрім підписуються люди, які зобовязуються платити центами ту частину ціни товару, що йде на податки. Зобовязання підписує тепер президент Ренселерського Політехнічного Інституту в Трою, Ню Йорк.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛОРЕЙН. О. Місячні збори Товариства У. Н. Союз, від. 50, відбудуться 17. квітня, в годині 1. пополудні, в гали, де звичайно. Проситься членів прийти на збори на час. — М. Шемичик, секр.

2000-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ СТЕНОҐРАФІЇ

Назва сьогоднішнього нотаря відбігла далеко від свого первісного значіння. Колись за часів старинного Риму, „нотарії" це були „скорописці". Вони спеціяльними знаками записували так скоро, як говорено, прилюдні промови на форумі, в сенаті та списували протоколи засідань ріжних урядових установ. Їх спеціяльні знаки повстали з великих римських букв, які при поспіху в писанні, наслідком упрощення, злуки та злиття одної з одною значно змінилися. Були це вже прототипи знаків, що їх уживає сьогоднішня стеноґрафія. Стеноґрафія це штука може не дуже скомплікована, одначе досить трудніша до вивчення, колиж її хто добре вивчить, має з неї великі користі: може навіть із неї заробляти на прожиток.

Отже стеноґрафія святкує ц. р. урядово признаний ювилей. Бо „винайшов" її в 62. році перед Хр. „визволенець" з римського невільника, Марк Юлій Тірон. Він придумав знаки для скорочення цілих слів і упрошені букви та записав так усі промови свого „патрона" (пана). А цей пан це був не хто інший, лише сам Ціцеро, найславніший бесідник старинного Риму.

Записками таких важних текстів зацікавилися всі та забажали зазнайомитися із „Тіроновими знаками". І скоро зазнайомилися з ними, а за часів римського цісарства Тіронової системи вже вчили в школах. Пізніше тими знаками користувалась і церква.

З упадком римського цісарства впала і ця штука — хоч ще до доби Каролінґів можна ствердити її існування та вживання. Пізніше стеноґрафія майже зникла та відродилася в 16. столітті в Анґлії. Тут треба зазначити, що саме тодішнім анґлійським стеноґрафам завдячуємо, що всі Шекспірові драми збереглися для нас. А саме тодішні друкарі, які видавали книжками драматичні твори, висилали до театрів своїх стеноґрафів, а вони дбайливо записували текст, так, як його актори виголошували. Так то мали текст безплатно.

Система сьогоднішньої стеноґрафії інша, ніж стеноґрафія із 16. століття та староримська. Її правила та основи устійнив для німецької мови Ґабельсберґер тому 104 роки, у Франції о. Діпльоє, в Анґлії Питмен. Українську стеноґрафію на основі Ґабельсберґера опрацював професор Панейко.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРОНКС, Н. Й. Місячні збори Тов. Любов, від. 298, відбудуться в пятницю, 15. квітня, в годині 8. ввечір, від ч. 1013 Іст Трімонт Ев. На ці збори повинні явитися всі члени і členиці бо маємо важні справи до вирішення з представленням і балем. Припоминається членам і членицям, котрі мають знайомих кандидатів на членів до У. Н. Союзу і до Товариства, то прошу привести на збори, а секретар з вдячністю упише в ряди У. Н. Союзу. — М. Федосик, предс.; Й. Сидор, секр.; В. Швед, кас.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372 відбудуться в пятницю, 15. квітня, в годині 8. ввечір. Просимо всіх прийти на час, бо є справи до полагодження. — В. Ярема, предс.; В. Реновець, кас.; Д. Семенюк, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347, відбудуться в неділю, 17. квітня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів прийти но ті збори, бо є справи до полагодження і також будеться роздавати дивіденди чеками то щоб секр. не носив чеки по два місяц за вами. — М. Романюк, предс.; Т. Ковальський, кас.; Г. Тимчій, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 17. квітня, в годині 12:30 зполудня, в парохіяльній галі, 1944 Ірі вул. Проситься всіх членів платити вкладки точно на зборах. — І. Магас, предс.; Н. Батюк, фін. секр.; П. Хомин, рек. сек.; А. Багрій, кас.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. Місячні збори Тов. „Галицька Січ", від. 207, відбудуться 17. квітня, точно в годині 1., зараз по Сл. Божій, в парохіяльній галі. Комітет просить, щоб усі члени були на мітінгу, бо маємо одну важну справу, котру кожний член повинен знати. Друге є важне, щоб члени вирівняли свої вкладки, бо інакше можуть бути суспендовані. А третє, памятайте за нових членів, бо чим більше нас, то ліпше для нашої організації. — Василь Гудима, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 17. квітня, зараз по Сл. Божій, в галі церковній. Обовязком кожного члена бути присутним на зборах, бо є важні справи до полагодження. Також напоминається довгуючих членів, щоб заплатили свою місячну вклодку, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Уряд.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 17. квітня, в год. 2. пополудні, в льокали У. Н. Дому, 237 Hope Ave., Passaic. Проситься членів зійтись численно на ці збори, бо є деякі важні і нові справи до рішення. — Петро Головачук, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Квартальні збори Бр. св. Володимира, від. 130, відбудуться в суботу, 16. квітня, в годині 8. ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6. вул. Обовязком всіх членів є прийти на ті збори. Також напоминаємо довгуючих членів вирівняти свої залеглости. — Антін Карпович, рек. секр. 214 E. 10 St., New York City.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Сестрицтва Н. З. П. Д. Марії, від. 112, відбудуться в неділю, 17. квітня, в церковній галі. Проситься всіх прибути на ті збори, бо це важні збори. Також пригадується довгуючим вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Домініка Романович, рек. секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Квартальні збори Тов. Згода, від. 20, відбудуться в неділю, 17. квітня 1938, в 1. годині пополудні. Проситься всіх членів прибути на збори, бо уряд і контроля мають здати справоздання за 3 місяці. Таксамо є інші важні справи до полагодження. Неприбувші члени на ті збори будуть карані згідно зо статутом. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть супендовані. — Дмитро Білик, голова, Н. Триш, рек. секр.

РЕВОЛЬТА В МЕДИЧНІЙ ПРОФЕСІЇ.

Джеймс Г. Мінс, професор медичного факультету Гарвардського університету, виступив із закликом до лікарів, щоб вони не приймали мовчки без спротиву рішень Американського Медичного Союзу.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.
На Рідну Школу.

Товариство „Запорозька Січ", від. 367 У. Н. Союзу, ухвалило на своїх місячних зборах $10 на Рідну Школу. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

За уряд: **М. Микитинський,** предс.; **П. Лиско,** кас.; **М. Антонів,** секр.

—o—

ФОРД СИТІ, ПА.
На народні цілі.

На річних зборах Українсько-Американського Громадянського Клюбу у Форд Сити ухвалено вислати з каси $10 на народні цілі. Також три бувші урядники згаданого клюбу зложили від себе по $1; це є: Д. Буряк, С. Шанайда, С. Гнатів. Разом $13 вислано через Обєднання з призначенням $5 на „Просвіту" і $8 на нойпотрібні народні цілі.

Онуфрій Мищишин, секр.

—o—

ҐАРТФОРД, КОНН.
На гімназію в Чорткові.

Українці з Гартфорд вислали $110 для „Рідної Школи" в краю, а це на будову української гімназії в Чорткові.

Жертвували: молоде сестрицтво „Діти Марії" $10; о. Л. Чапельський, Д. Кучер і А. Козій по $5; Е. Мокрицька $2.

На руки панни Е. Ботримен зложили по $1: І. Романік, А. Локоть, В. Солецький, Е. Ботримен, Р. Ботримен; дрібними $1. Разом $6.

П. Яросевич зібрала $3.50. Зложили: І. Чехович і Предзімірський по $1; дрібними $1.50.

Дяковчитель М. Похмурський зібрав на забаві $36. Жертвували по $1: С. Вакалюк, П. Гапкевич, Л. Апанович, Янушевський, А. Пивоварчук, В. Солецький, І. Чехович, Д. Вовк, І. Саґан, Ю. Сикюра, Е. Вихневич, К. Яремич, Стисло, А. Шемрило П. Кармазин, Косар; М. Похмурський $2; дрібними $18.

На забаві в п. Десенчука зібрали п. Саґан і Соляр $13. Зложили по $1: Десенчук, Сидорак, Родзінська, Стисло, Савка, Дружняк; дрібними $7.

І. Саґан і П. Медвідь зібрали на забаві в п. Ковальських $12. Зложили: Шаваровська $2.50; А. Ковальський, Е. Вихневич, Я. Остап по $1; дрібними $6.50.

Дяковч. Похмурський зібрав $8. Зложили по $1: П. Шаркевич, П. Пиворарчук, І. Саґан, І. Олендер, М. Похмурський, М. Дерех, П. Ділей, О. Йордан.

Чотири особи, що не подали імен, зложили $4.50. Разом $110.

Комітет.

ЩО ЇЛИ НАШІ ПРЕДКИ-СЛОВЯНИ

Наші предки-словяни живилися збіжжям, рибами, звіриною, непровиною, овочами. На мочарах збирали **ситом** по росі зерно одної породи **трави,** плавухи, що давало добру, солодку кашу-манну. У ставах росла **котва,** якої кільчасті овочі мали мучну, поживну середину. Лісові **грушки, яблука, черешні** та примерзлу **терниину** збирали і сушили на зиму. Грушки сушили в попелі. Інші овочі та **гриби** й молоду **ріпу** краяли, нанизували у вінки та сушили на вітрі і сонці. Весною збирали осколу, солодкий **сік з берези** або **клена,** якого вживали як звичайного напитку, а з дикого борщівника (щербач борщівник — Герклеум спондиліюм) робили борщ. Головні напитки це було пиво й мід.

Всі словяни їли ріпу, яку від них перейняли і греки, а **від** греків римляни й усі інші **европейські** народи. Зате від греків дістали словяни **мак** і **тикву.** Овочі тикви, видовбувані, сушили й уживали як посудини для напитків.

Словяни плекали гречку, **просо,** яке було в них обрядовою ростиною, і **ячмінь** на крупи. Знали жорна, мали пізніше водні млини й вітряки. Мочили зерно жита, а коли напучнявіло, терли на жорнах. **Хміль** був у них обрядовою ростиною; вміли робити пиво й мід. **Виноград** плекали в численних селах, звідки й залишилися назви місцевостей Винниця, Винники, та мабуть щойно в християнських часах. Вино було певно терпке, та конечне до богослуження.

Спершу не знали словяни ні жита ні пшениці. **Жито дістали від тракійців** і від наших предків воно поширилося по Европі. **Пшеницю одержали від греків.** Все воліли житний хліб від пшеничного, тому пшеницю плекали переважно для вивозу. Самі вживали пшениці як праженя: зривали недостиглу, коли ще в зерні не витворилася мука, але було в них повно солоду, сушили її на сонці або в печі та так одержували солодку кашу.

На мочарах Полісся збирали **лепіх поплавний** або манновий (Ґліцерія флюітанс), траву, що давала крупи, солодші від проса. Ще в половині 19-го століття вивозили цю манну до балтійських пристаней, а відси далі за границю.

На жорнах мололи збіжжя на муку, а знеї пекли хліб. Хліб служив за поживу та попри те мав і обрядове значіння у весільні і похоронні дні, підчас поминків.

Із домашніх звірят мали наші предки: коня, корову, вола, вівцю, козу, свиню, пса, з домашньої птахи кури, які одержали від скитів, пізніше гуси. Коней (білих) почитали у святих гаях, уживали до ворожб, обслугували їх жерці. Вживали коней теж до роботи та для їзди для вершників. Корови давали молоко, воли працювали на ріллі. Цікаве, що вола звали первісно скотом, а скот означав теж майно. Себто худоба була головним майном. Свиней держали стадами, кормили по лісах жолуддю.

На панахиді.

До вдови, що втратила мужа, приступає якись пан і говорить співчуваючо:

— Жаль мені вас, така молода, щойно трицять літ, а вже втратила свого мужа і хоронителя.

— Ой, ой, ой! — плаче гірко вдова.

— Не плачте, так судила доля...

— Ой, ой! — хлипає дальше бідна пані. — Де я маю трицять літ, коли тільки двацять пять...

БІРЖЕВИК ЗАСУДЖЕНИЙ НА 5 ДО 10 РОКІВ ВЯЗНИЦІ.

Ричард Гвитней, бувший президент нюйорської біржі, признався, що він уживав дорогоцінних паперів своїх клієнтів для спекуляцій для особистої користи, що закон забороняє як крадіж, і тепер за це засуджений на відбуття 5 до 10 років вязничної кари в Синг Синг.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (131)

Коли Кавандаванда звелів Оґдлієві вийти і залишити його самого з Джейн, Оґдлі поглянув на Кавандаванду гострим поглядом і коротко відповів: „Так, високий жерцю жерців кавуру, я йду. Я лишаю тебе самого з білою жінкою, що зветься Джейн. Але я буду недалеко ждати, на всякий випадок"... Кавандаванді не дуже подобалась остання заввага Оґдлія. Проте він змовчав.

Коли Оґдлі й Анета вийшли, а Кавандаванда лишився сам з Джейн, він підступив до неї і зложив перед нею в якомусь заклопотанні руки. Його очі були розмріяні і видно було, що він щось роздумує і чогось вагається. Вкінці він заговорив: „О, ні, ні! Я мушу бути сильний. Я не смію розчарувати світу. Світ очікує від мене великих діл!" Джейн здивовано слухала.

Запримітивши її здивування, Кавандаванда почав пояснювати: „Я бог! Колись я стану богом богів. Я буду рядити цілим світом. Я вже тепер осягнув перший ступінь до осягнення повного божества. Хоч я смертний, то фактично безсмертний. Я вже нині знаю багато таємниць природи, багато таємниць людської душі". Його очі горіли.

Видно було по його обличчі, що він щиро так думає. Це був фанатик, який загубив міру у власнім осуді. Але він мав до цього добру причину. Нагло він змінив тон мови. Звертаючись до Джейн, він сказав досить ласкаво: „Ти дуже гарна жінка. Я в житті не бачив такої гарної жінки. Яка шкода, що я мушу зробити те, що мушу". Він на хвилю зупинився.